

Ēkabr 5-ot lūnā 6 ɸasā rītnas Sovettezlān ɸrezvɸajnjā 8-ot Sjezd jedinoglasnjā utverditis stalīnskāj Konstitucijālīs ōkonɸatelnāj tēkst.
MED OLAS STALĪNSKĀJ KONSTITUCIJA!
Med olas vil Konstitucija tvorec,
naroddezlān lūvimāj vozd jort STALĪN!

TOM VOŁSEVIK

(МОЛОДОЙ БОЛЬШЕВИК)

VLKSM Okruzkomlān da Kudmākarskāj VLKSM rajkomlān gazet

№ 78 (411)

Ēkabr 7 lūn 1936 god

JORT I. V. STALĪNLĀN DOKLAD SSR Sojuz Konstitucija proekt jūliš

(Kār jort Stalīn mīɸɸišā tīvīna vīlān zāfōn lēvā da dūr gemālā ovācija. Būdānnīs sūvlānīs. Būdlādorsān lēvānīs gorōtlēmmez: „ura jort Stalīnā!“ „Med olas jort Stalīnā!“ „Med olas velīkāj Stalīnā!“ „Velīkāj genījlē jort Stalīnā urā!“ „Vival!“ „Rot front!“ „Jort Stalīnā slava!“)

I. Konstitucionnāj komīšsija obrazujtām da sīlān zadaɸaez

JORTEZ!

Konstitucionnāj Komīšsija, kēdālān proektīs pīdēstāvītām etā sjezd vīzētām vīlā, vāil obrazujtām, unāstēpennājēzās—veškētēzām da otrātkājjēzās—zakrētājjēzām.

1. Pīrtīs SSR Sojuz Konstitucijāē mādōdɸētāmmez sētēm napravlēnōn, medvā:
a) oziān dēmokratīzīrūtīs īzbrātēl-nāj sīstēmāsē vēzēmān nebūdān ravnāj vāborrezes ravnājēzān, unāstēpennājēzās—veškētēzām da otrātkājjēzās—zakrētājjēzām.

2. Pīdēstāvītīs SSR Sojuz Centrālēj īspolnītēlēj Komīteilē vārjīs Konstitucionnāj Komīšsija, kēdālān porucītīs vārabōjtīs Konstitucijālīs vēškētām tēkstī

nīja osnovāez vīlān, kēdnā vīstālēmās medōzā pūntkēn da pīrtīs etā tēkstēs SSR Sojuz CīK Šēssija utverditām vāil.

3. SSR Sojuznā sovetskāj vīlā or-gānēz medmātīs oɸērdēnāj vāborrezesē cūlētīs vīl īzbrātēlēj sīstēma osnova vīlān.

Etā vāil 1935 godā fevrāl 6-at lūnā. Etā postānovlēnō pīrītām bārīs lūn vārīs, mādōz-kā sūnīs fevrāl 7-at lūnā 1935 godā, ākšīs SSR Sojuz Centrālēj īspolnītēlēj Komīteilān medōzā Šēssija ī SSR Sovettez VII-at Sjezdīs postānovlēnō īspolnēnō, obrazujtīs 31 mōrtīs Konstitucionnāj Komīšsija. Sīja porucītīs Konstitucionnāj Komīšsijālā vārabōjtītīs SSR Konstitucijālīs vēškētām proekt.

Sētēmās SSSR Vērxōnāj orzānlān īformālēj osnovānōez da dīrēktīvāez, kēdnā bāzā vīlān dōlzon vāil pāskētīs āsīs ussē Konstitucionnāj Komīšsija.

Sīzē Konstitucionnēj Komīšsija dōl-zōn vāil pīrtīs īzmenēnōez ānā dējst-vūjtān Konstitucijāē, kēdā pīrītāmā 1924 godā. Etā dūrī kōlīs ūtīlvājtīs SSR Sojuz o'āmīs nīja vēzēmmezā, kēdnā vālisē kerāmēs 1924 godšān ī mījān lūn-nezās.

Jort I. V. STALĪN kērā dōklād SSR Sojuz Konstitucija proekt jūliš.

SSR ekonomikā ovlāstēn etā vēzēmmezāt vēzīs ī klassovāj struktūrā mījān ōbsestvolān.

Pomessīkēzlān klās, kēz tādānā, vā lī īkvīdrūtām-nī grāzdānskā vōjnā pō-bēdōnostnējā pōmālēm rezulātān. Māj kāsājčīs medīk āksplōatōrskāj klāsēzās dāk nēkēt lōis sīz-ēz. Kēz pomessīkēz klāsēk. Et lō kapītalīstēzlān klās pōmēs-lēnōst ovlāstēn. Et lō kulakēzlān klās sēskāj xozājstvo ovlāstēn. Et lō kōpēcēz da spēkulāntēz tovarō-bōrēt ovlāstēn. Būdās āksplōatōrskāj klāsēz, sīzē lōisē īkvīdrūtāmēs.

Kōlčīs rābočāj klās.

Kōlčīs klās krestjānlān.

Kōlčīs īntelligēncija.

No vāil vā ōbsestvolānā dūmājtnīs, etō enīja sociālēj grūppāez etīja kēdā ez tērtīta nēkēmā vēzēmmez, etō nīja kōlčīs sētēmās-ēz, kēzēmās nīja vālisē, sū-am, kapītalīzīm dūrīn.

Bōsn, pīrīmērān, SSSR-īs rābočāj klās. Sīzē čāstō sūvlānīs vāzjā pāmēt sārī pō-letāriātān. No māj sētēmān pōletāriāt? Pō-letāriāt em klās, kēdīja līsītāmā pōizvodstvō sredstvāezīs da orudījāezīs xozājstvō sīstēmā dūrīn, kār pōizvodstvō sredstvāezīs da orudījāezīs pīrādēzītīs kapītalīstēzlān klās āksplōatīrūtē pōletāriātās. Pōletāriāt—etā klās, kēdījā āksplōatīrūtīs kapītalīstēz. No mījānīs kapītalīstēzlān klās, kēz tādām, īkvīdrūtām-nī, pōizvodstvō sredstvāezīs da orudījāezīs kapītalīstēzlīs mīrdōmās da sētēmās gosudarstvōlā, kēdīlān jūrālān vīnōn jāvlāčē rābočāj klās. Sīzē lōā, ābū sētēs kapītalīstēzlān klās, kēdīja vērmīs vā āks-plōatīrūtīs rābočāj klāsēs. Sīzē lōā, mījān rābočāj klās nē tōlko ābū līsītāmā pō-izvodstvō sredstvāezīs da orudījāezīs, ā zīkēs mādōz, sīja vlādējtā nījān etān vīdās otīrēt. A rāz sīja nījān vlādējtā, ā kapītalīstēzlān klās īkvīdrūtām, — būd-sān īsklūcītām rābočāj klāsēs āksplōatīrūt-ān vōzmožōsīs.

Pōzā-ē etīja vārīs mījānlīs rābočāj klāsēs sūnīs pōletāriātān? Jānō, etō oz pōz. Mārks bātīs sē pōndā, med pō-letāriāt mēzdtōīs āsē, sīja dōlzon rāzgrō-mītīs kapītalīstēzlīs klās, mīrdōnīs kapītalīstēzlīs pōizvodstvō sredstvāezīs nījā uslovījāezās, kēdījā cūzētīs pōletāriātās. Pōzā-ē vīstāvīs, etō SSSR-īs rābočāj klās osusēstvītīs-nī enīja ā mezdētān uslovī-jāezās? Bezuslovīnō pōzā ī kōlā. A māj etīja lōā? Etīja lōā, etō SSSR-īs pō-letāriāt pōrtčīs sīkēs vīl klāsēs, SSSR-īs rābočāj klāsēs, kēdījā ūnīčōzītīs xozājstvō kapītalīstēskāj sīstēmā, kēdījā utverditīs sociālīstēskāj sōbstvennōs pōizvodstvō orudījāezīs da sredstvāezīs vīlā da īndē so-veltskāj ōbsestvosē kōmmūnīzīm tūj kuzā.

Kēz āzāt, SSSR-īs rābočāj klās—etī-jā zīkēs vīl, āksplōatīcījālīs mēzdtōīm, rā-bočāj klās, kēdā vīlā vāčšīnāsās-ēz tād ēzē čelovečestvolān īstōrijā.

assīs dōstōjānōsē nē jedinlīčnēj trūd vīl-ān da bōrē kōlčām tēxnīkā vīlān, ā kōl-ektīvnāj trūd vīlān da ānā tēxnīkā vīl-ān. Medvārīs mījān krestjānskāj xozāj-stvō osnovān kūljē nē čāstnāj sōbstven-nost, ā kōlktīvnāj sōbstvennost, kēdā būdām kōlktīvnāj trūd bāzā vīlān.

Kēz āzāt, sovetskāj krestjānstvō—etā zīkēs vīl krestjānstvō, kēdā vīlā vāčšī-nāsās ēz tād ēzē čelovečestvolān īstōri-jā.

Vuzām, medvārīs, īntelligēncija jūliš vōpīrōs dūrīn, īzēnērno-tēxnīkēj rābōt-nīkēz jūliš vōpīrōs dūrīn, kōltūr-nī frōnt vīlān ūzālīsēz jūliš, sluzāsājēz jūliš vō-ovsē ī s.o. Sēn kōlām kēdā sīz-ēz lōisē bāzē vēzēmmez. Etīja nē sījānī, vāz zāskoruzlēj īntelligēncijā, kēdīja pēlīsīs sūvlānīs āsē klāzēz vēzdōrīs, ā bālīs-ēz āslās māsān sluzītīs pomessīkēzīs da kapītalīstēzlān. Mījān sovetskāj īntel-līgēncija etīja—zīkēs vīl īntelligēncijā, kēdījā būdās vūzēzēs kārāsām rābočāj klās-skāt da krestjānstvōkāt. Vēzīs, etā, īn-telligēncijālān sōstāv. Dvōrjānstvō da bū-ruzājā kōlāsīs pētīsēz sōstāvītātīs mī-jān sovetskāj īntelligēncijālān nēzāt pō-čētā 80—90 procent sovetskāj īntelligē-ncijā—enā rābočāj klās kōlāsīs, krest-jānstvō kōlāsīs da mādīk ūzālīs slōjēz kōlāsīs pētīsēz. Vēzīs medvārīs īntel-līgēncija dējātēnōstlān ī āčs rāktērīs. Ozīk sīja dōlzon vāil sluzītīs bōgātē-j klāsēzīs sījān, etō sīlān ēz vāz mādōd-pētān. Enī sīja dōlzon sluzītīs narodlā sījān, etō ēz lōā sētēs āksplōatōrskāj klāsēz. Ī īmēnō sījān enī sīja jāvlāčē Sovetskāj ōbsestvolān rāvnōprāvnāj člē-nā, kēstā sīja ātlān rābōčājēkāt da krest-jānākāt, etīk ūprjākāsān nēkāt nuāt vīl klāsēzētām sociālīstēskāj ōbsestvolān strōt-ām. Kēz āzāt, etā sōvēm vīl, trūdovāj īntelligēncija, kēdā vīlā vāčšīnāsās o'dā āzē mār sūr vīlās etīk strānān.

Sētēmā vēzēmmez sōgmīsē cūlālēm kēdā Sovetskāj ōbsestivo klāsovāj struk-tūrā ovlāstēn.

Māj jūliš bātīs enīja vēzēmmez? Nīja bātīs, etā, sē jūliš, etō grān-ēz rābočāj klās kōlāsīs da krestjānstvō kōlāsīs, sīz-ēz, kēz enā klāsēz da īntelligēncijā kōlāsīs—čsīkšīs, ā vāzjā klāsovāj īsklūcītēnōs—ēz. Etā lōā, etō rāsstōjānōs etīlā sociālēj grūp-pāez kōlāsīs sō ādōzēzīs ī ādōzēzīs čīnā.

III Konstitucija proektlān osnovnāj osobennōstēz

Kēām otrāzēnō pōlūcītīs vīl Kon-stitucija proektān SSSR ōlāmās būdās enā vēzēmmez?

Mādōs bātīs: kēāmās osnovnāj osōbennōstēs Konstitucijā proektān, kēdā pīdēstāvītāmā vīsītīs etā Sjezdā?

Konstitucionnāj Komīšsijālā vāil poru-cītām kērīs vēzēmmez 1924 godšā Konstitucija tēkstā. Konstitucionnāj Komī-

Nīja bātīs, mādō, sē jūliš, etō ōkonōmīčeskāj pōtvōrečījāez etīlā so-cīālēj grūppāez kōlāsīs ūsēs, čsīkšīs.

Sīz sūlālē dēlō SSSR klāsovāj struk-tūrā ovlāstēn vēzēmmez. SSSR-īs ōbsestvennāj ōlānlān vēzjān kārīnā vāil vā nē pōlnāj, nē vīstāvī-kā kēnīmkā kēv vēzēmmez jūliš ēz etīk ovlāstēn. Me bātā SSSR-īs nāciōnālēj vāzmōotōsēnōez jūliš. Kēz tādām, Sovetskāj Sojuzē pīrīs 60 gēgāj nāčjā, nāciōnālēj grūppāez da narodnōsēz. Sovetskāj gosudarstvō em unānāciōnāl-ņōšā gosudarstvō. Vēzētānā, etō SSSR-īs naroddēz kōlāsīs vāzmōotōsēnōez jū-līs vōpīrōs īz vērmē nē lōnīs mījān pōn-dā pōrvōstēpennāj znāčēnōā.

Sovetskāj Sociālīstēskāj Pēspūj-l-kāezlān Sojuz obrazujtīs, kēz tādām, 1922 godā SSSR Sovettezlān Pervāj sjezd vīlān. Obrazujtīs sīja SSSR naroddēzlān rāvenstvō da dobrovōlēj nāčlōez vīlān. 1924 godā pīrītām, ānā dējstvūjtān Konstitucijā, em SSR Sojuzlān Pervāj Konstitucija. Etā vāil pēriod, kār nā-roddēz kōlāsīs ōtōsēnōez ēz ēz vālē būzjā lāšātāmēs, kār vēlīkōtōsēz dūrīn nēdōverījō pērez-tōkēz ēz ēz-nā ēzē, kār centrobēzāj vīnēz sō ēzē dējstvū-jtīs oziān. Kōvīs etījā uslovījāezlān lā-šētīs naroddēzlīs brātskāj sōtrūdčīstēvō ōkonōmīčeskāj, pōlītīčeskāj da vōennāj vāzmōpōmōs bāzā vīlān, unānāciōnālņōšā etīk sōjuznāj gosudarstvō nīā ātlālāmān. Sovetskāj vīlāz ēz vērmē nē āzēzīs vāčšītēz-ēz etīja dēlōn. Sīlān vālisē ās ōzās būrū-zāznāj sīrānāezīs unānāciōnālņōšā gosudar-stvōezlān nēdāčnāj ōpītēz. Sīlān vāil ās ōzās vāz Avstrō-Vējgījālān pōvālīt-čēm ōpīt. Ī sōzā sīja mūnīs unānāciō-nālņōšā gosudarstvō kerām ōpīt vāil sī-jān, mīlā sīja tādīs, etō unānāciōnālņōšā gosudarstvō, kēdā cūzām sociālīm bāzā vīlān, dōlzon vīdēzītīs būdās ī būdōd īspītānōez.

Sīja kēdšān cūlālīs 14 god. Kādīs tēr-mās sē pōndā, medvā pō-erītīs ōpītēs. Ī māj zā? Čūā enī kād nēsōmēnōsān mēčāfīs, etō unānāciōnālņōšā gosudarstvō obrazujtān ōpītēs, kēdā kerāmā sociālīm bāzā vīlān, ūdājčīs būdās. Etīja em tēnīskāj nā-ciōnālēj pēlīkālān nēsōmēnāj pōēdā (Dūr kēššānā āplōdīsmēntēz).

Mījān ōbājānītīs etījā pōēdās? Āksplōatōrskāj klāsēz ōtsūtstvūj-tāmēs, kēdījā mēzdnarōdnāj drākān jāvlāčīsē osnovnāj ōrgānīzātorrezn; āks-plōatīcījā ōt-ūtstvūjtām, kēdījā kōltūrī-vūjtā ātmād dūrīn nēdōverījō da etē nāciōnālīstēskāj strāšēz; vīlā dūrīn rā-bočāj klāsālān nāčjē, kēdījā jāvlāčē vīzēn būd pōrābōssēnōlā da īntēr-nāciōnālīm īdēlāz vērmēj nōvītīs; naroddēzlān etā mādōkāt vāzmōotōsēnōez; būdās xozājstvennāj ī ōbsestvennāj ōlān ovlāstēznā naroddēzlān etāmōdā ōtsālām-ēs fāktīčeskāj ōlānā pīrtām, med vārīs, SSSR-īs naroddēzlān nāciōnālēj kōltūrā čvētītām, nāciōnālēj formālā, so-cīālīstēskāj sōderzānōā,—būdās enā ī nē vīlā vāčšīnā fāktōrēz vājtīs sēt-čēs, etō SSSR-īs naroddēzlān vūsās vēzīs čūzāmēs, āsīs etāmōd dūrīn nēdōverījē čūstvō, zōrāmīs nōn vāzmōnāj dūrūzā čūstvō da lāgālīs, sīzē, nāstōjāsāj brāt-skāj sōtrūdčīstēvō naroddēzlān jedināj sōjuznāj gosudarstvō sīstēmān.

Būdās etāšān mījān enī em būdās tēčšān da būdās īspītānōez vīdēzītām unānāciōnālēj sociālīstēskāj gosudar-stvō, kēdījā pōrčnōs vīlā vērmīs vā zā-vīdūtīs lūbāj nāciōnālēj gosudarstvō sūvētās lūbāj čāšān (Būrņā) āplōdīsmēnt-ēz).

Sētēmās vēzēmmez, kēdījā sōgmīsē cūlālēm kēdā, SSSR nāciōnālēj vāzmō-otōsēnōez ovlāstēn.

Sētēmā ōbāj ītōg vēzēmmezlān SSSR xozājstvennāj da ōbsestvenno-pōlītīčeskāj ōlāmēs, kēdījā sōgmīsē kēdā 1924 god-šān 1936 godšā.

III Konstitucija proektlān osnovnāj osobennōstēz

sīja ūz rezulātān sōgmīs Konstitucijālān vīl tēkst, SSSR vīl Konstitucijālān proekt. Vīl Konstitucijā proektās gīzīkē Kon-stitucionnāj Komīšsija pētīs sīlīs, etō Kon-stitucijā nē dōlzon lōnīs sōrālēmā pōgram-mākt. Etā lōā, etō pōgrāmā da Konsti-tucijā kōlāsīs em sūstēstvennāj rāznīcā. Sēk, kār pōgrāmā bātīs sē jūliš, māj ēzē ābū da māj ēzē dōlzon lōnīs sūzētām

